

Codul penal

- adoptat prin Legea nr. 15/1968 (B. Of. nr. 79-79bis din 21 iunie 1968);
- republicat în B. Of. nr. 55-56 din 23 aprilie 1973, în temeiul art. III din Legea nr. 6/1973 (B. Of. nr. 49 din 6 aprilie 1973);
- republicat în M. Of. nr. 65 din 16 aprilie 1997, în temeiul art. III din Legea nr. 140/1996 (M. Of. nr. 289 din 14 noiembrie 1996).

cu modificările și completările aduse prin:

- **Decizia Curții Constituționale nr. 463/1997** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 81 alin. (4) din Codul penal (M. Of. nr. 53 din 6 februarie 1998);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 25/1998** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 81 alin. (4) și ale art. 86¹ alin. (4) din Codul penal (M. Of. nr. 143 din 8 aprilie 1998);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 177/1998** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) din Codul penal (M. Of. nr. 77 din 24 februarie 1999);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 5/1999** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 214 alin. (3) din Codul penal (M. Of. nr. 95 din 5 martie 1999);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 150/1999** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 217 alin. (6) din Codul penal (M. Of. nr. 605 din 10 decembrie 1999);
- **Legea nr. 143/2000** privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (M. Of. nr. 362 din 3 august 2000);
- **Legea nr. 197/2000** pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal (M. Of. nr. 568 din 15 noiembrie 2000);
- **O.U.G. nr. 207/2000** privind modificarea și completarea Codului penal și a Codului de procedură penală (M. Of. nr. 594 din 22 noiembrie 2000), suspendată parțial, până la aprobarea sa prin lege, prin O.U.G. nr. 295/2000 (M. Of. nr. 707 din 30 decembrie 2000) și aprobată, cu modificări și completări, prin **Legea nr. 456/2001** (M. Of. nr. 410 din 25 iulie 2001);
- **O.U.G. nr. 10/2001** pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 271/2000 privind regimul activităților de transport, comercializare și recuperare a țițeiului, gazolinei, condensatului, etanului lichid, benzinei, motorinei și a altor produse petroliere (M. Of. nr. 62 din 6 februarie 2001), aprobată, cu modificări și completări, prin **Legea nr. 20/2002** (M. Of. nr. 59 din 28 ianuarie 2002);
- **O.U.G. nr. 89/2001** pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiuni privind viața sexuală (M. Of. nr. 338 din 26 iunie 2001), aprobată, cu modificări și completări, prin **Legea nr. 61/2002** (M. Of. nr. 65 din 30 ianuarie 2002) [dispozițiile tranzitorii din art. II din O.U.G. nr. 89/2001 au fost declarate neconstituționale prin Decizia Curții Constituționale nr. 303/2001 (M. Of. nr. 809 din 17 decembrie 2001)];
- **Legea nr. 169/2002** privind modificarea și completarea Codului penal, a Codului de procedură penală și a unor legi speciale (M. Of. nr. 261 din 18 aprilie 2002);

- **O.U.G. nr. 58/2002** privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiuni contra demnității și infracțiuni contra autorității, precum și a unor dispoziții din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 351 din 27 mai 2002), aprobată, cu modificări, prin **Legea nr. 160/2005** (M. Of. nr. 470 din 2 iunie 2005);
- **O.U.G. nr. 93/2002** pentru modificarea și completarea Codului penal (M. Of. nr. 453 din 27 iunie 2002), aprobată prin Legea nr. 574/2002 (M. Of. nr. 787 din 30 octombrie 2002);
- **O.U.G. nr. 143/2002** pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal și unele legi speciale, în vederea ocrotirii minorilor împotriva abuzurilor sexuale (M. Of. nr. 804 din 5 noiembrie 2002), aprobată prin Legea nr. 45/2003 (M. Of. nr. 51 din 29 ianuarie 2003);
- **O.U.G. nr. 109/2004** pentru completarea Codului penal (M. Of. nr. 1115 din 27 noiembrie 2004), aprobată, cu modificări, prin **Legea nr. 85/2005** (M. Of. nr. 303 din 12 aprilie 2005);
- **Legea nr. 247/2005** privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente (M. Of. nr. 653 din 22 iulie 2005);
- **Legea nr. 278/2006** pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi (M. Of. nr. 601 din 12 iulie 2006). Potrivit art. VIII din Legea nr. 278/2006, „Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor privind persoana juridică, ce intră în vigoare la 90 de zile de la data publicării”;
- **O.U.G. nr. 60/2006** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 764 din 7 septembrie 2006);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 62/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi (M. Of. nr. 104 din 12 februarie 2007);
- **Legea nr. 337/2007** pentru completarea art. 195 din Codul penal (M. Of. nr. 841 din 8 decembrie 2007);
- **Legea nr. 58/2008** pentru completarea art. 258 din Codul penal (M. Of. nr. 228 din 25 martie 2008);
- **O.U.G. nr. 198/2008** privind modificarea și completarea Codului penal (M. Of. nr. 824 din 8 decembrie 2008), aprobată, cu modificări și completări, prin **Legea nr. 93/2010** (M. Of. nr. 351 din 27 mai 2010);
- **Legea nr. 202/2010** privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 573/2011** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 74¹ din Codul penal (M. Of. nr. 363 din 25 mai 2011);
- **Legea nr. 27/2012** pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 180 din 20 martie 2012);
- **Legea nr. 63/2012** pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 258 din 19 aprilie 2012);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1092/2012** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 124 din Codul penal (M. Of. nr. 67 din 31 ianuarie 2013).

Cuprins

	Art.
PARTEA GENERALĂ	1-154
Titlul I. Legea penală și limitele ei de aplicare	1-16
Capitolul I. Dispoziții preliminare	1-2
Capitolul II. Limitele aplicării legii penale	3-16
<i>Secțiunea I. Aplicarea legii penale în spațiu</i>	3-9
<i>Secțiunea II. Aplicarea legii penale în timp</i>	10-16
Titlul II. Infracțiunea	17-51
Capitolul I. Dispoziții generale	17-19 ¹
Capitolul II. Tentativa	20-22
Capitolul III. Participația	23-31
Capitolul IV. Pluralitatea de infracțiuni	32-43
Capitolul V. Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei	44-51
Titlul III. Pedepsele	52-89
Capitolul I. Dispoziții generale	52
Capitolul II. Categoriile și limitele generale ale pedepselor	53-53 ²
Capitolul III. Pedepsele principale aplicabile persoanei fizice	53 ³ -63 ¹
<i>Secțiunea 0. Regimul de executare a pedepselor principale private de libertate</i>	53 ³ -53 ⁴
<i>Secțiunea I. Detențiunea pe viață</i>	54-55 ²
<i>Secțiunea II. Închisoarea</i>	56-62
<i>Secțiunea III. Amendă</i>	63-63 ¹
Capitolul IV. Pedepsele complementare și pedepsele accesorii aplicabile persoanei fizice	64-71
<i>Secțiunea I. Pedepsele complementare</i>	64-70
<i>Secțiunea II. Pedepsele accesorii</i>	71
Capitolul IV ¹ . Pedepsele aplicabile persoanei juridice	71 ¹ -71 ⁷
Capitolul V. Individualizarea pedepselor	72-89
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i>	72
<i>Secțiunea II. Circumstanțele atenuante și agravante</i>	73-80
<i>Secțiunea III. Suspendarea condiționată a executării pedepsei</i>	81-86
<i>Secțiunea III¹. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere</i>	86 ¹ -86 ⁶
<i>Secțiunea III². Executarea pedepsei la locul de muncă</i>	86 ⁷ -86 ¹¹
<i>Secțiunea IV. Calculul pedepselor</i>	87-89
Titlul IV. Înlocuirea răspunderii penale	90-98
Titlul V. Minoritatea	99-110¹
Titlul VI. Măsurile de siguranță	111-118²
Capitolul I. Dispoziții generale	111-112
Capitolul II. Regimul măsurilor de siguranță	113-118 ²
Titlul VII. Cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării	119-139
Capitolul I. Amnistia și grațierea	119-120
Capitolul II. Prescripția	121-130
Capitolul III. Lipsa plângerii prealabile și împăcarea părților	131-132
Capitolul IV. Reabilitarea	133-139
Titlul VIII. Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală	140-154

PARTEA SPECIALĂ	155-361
Titlul I. Infracriuni contra siguranței statului	155-173
Titlul II. Infracriuni contra persoanei	174-207
Capitolul I. Infracriuni contra vieții, integrității corporale și sănătății	174-188
<i>Secțiunea I. Omuciderea</i>	174-179
<i>Secțiunea II. Lovirea și vătămarea integrității corporale sau a sănătății</i>	180-184
<i>Secțiunea III. Avortul</i>	185-188
Capitolul II. Infracriuni contra libertății persoanei	189-196
Capitolul III. Infracriuni privitoare la viața sexuală	197-204
Capitolul IV. Infracriuni contra demnității	205-207
Titlul III. Infracriuni contra patrimoniului	208-222
Titlul IV. Infracriuni contra avutului obșteșc (abrogat)	223-235
Titlul V. Infracriuni contra autorității	236-245
Titlul VI. Infracriuni care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege	246-281²
Capitolul I. Infracriuni de serviciu sau în legătură cu serviciul	246-258
Capitolul II. Infracriuni care împiedică înfăptuirea justiției	259-272 ¹
Capitolul III. Infracriuni contra siguranței circulației pe căile ferate	273-278
Capitolul IV. Infracriuni privitoare la regimul stabilit pentru unele activități reglementate de lege	279-281 ²
Titlul VII. Infracriuni de fals	282-294
Capitolul I. Falsificarea de monede, timbre sau alte valori	282-285 ¹
Capitolul II. Falsificarea instrumentelor de autentificare sau de marcare	286-287
Capitolul III. Falsuri în înscrisuri	288-294
Titlul VIII. Infracriuni la regimul stabilit pentru anumite activități economice	295-302²
Titlul IX. Infracriuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială	303-330
Capitolul I. Infracriuni contra familiei	303-307
Capitolul II. Infracriuni contra sănătății publice	308-313
Capitolul III. Infracriuni privitoare la asistența celor aflați în primejdie	314-316
Capitolul IV. Alte infracriuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială	317-330
Titlul X. Infracriuni contra capacității de apărare a României	331-355
Capitolul I. Infracriuni săvârșite de militari	331-347
<i>Secțiunea I. Infracriuni contra ordinii și disciplinei militare</i>	331-337
<i>Secțiunea II. Infracriuni pe câmpul de luptă</i>	338-339
<i>Secțiunea III. Infracriuni specifice aviației și marinei militare</i>	340-347
Capitolul II. Infracriuni săvârșite de militari sau de civili	348-352
Capitolul III. Infracriuni săvârșite de civili	353-355
Titlul XI. Infracriuni contra păcii și omenirii	356-361
Dispoziții finale	362-363

Dispoziții tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Codului penal

1. Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi
2. Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor
3. Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Legea penală și limitele ei de aplicare

Capitolul I. Dispoziții preliminare

Art. 1. Scopul legii penale. Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept.

Art. 2. Legalitatea incriminării. Legea prevede care fapte constituie infracțiuni, pedepsele ce se aplică infractorilor și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii acestor fapte.

Notă. A se vedea și: √ art. 23 alin. (12) din Constituție; √ art. 7 – „Nicio pedeapsă fără lege” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 49 – „Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Capitolul II. Limitele aplicării legii penale

Secțiunea I. Aplicarea legii penale în spațiu

Art. 3. Teritorialitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite pe teritoriul României.

Notă. Pentru înțelesul unor termeni, a se vedea *infra*, art. 142 – „Teritoriul” și art. 143 – „Infracțiune săvârșită pe teritoriul țării” din Codul penal.

Art. 4. Personalitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării, dacă făptuitorul este cetățean român sau dacă, neavând nicio cetățenie, are domiciliul în țară.

Notă. A se vedea și O.U.G. nr. 112/2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliate în România (M. Of. nr. 549 din 3 septembrie 2001).

Art. 5. Realitatea legii penale. (1) Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării, contra siguranței statului român sau contra vieții unui cetățean român, ori prin care s-a adus o vătămare gravă integrității corporale sau sănătății unui cetățean român, când sunt săvârșite

de către un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie care nu domiciliază pe teritoriul țării.

(2) Punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunile prevăzute în alineatul precedent se face numai cu autorizarea prealabilă a procurorului general.

Art. 6. Universalitatea legii penale. (1) Legea penală se aplică și altor infracțiuni decât celor prevăzute în art. 5 alin. (1), săvârșite în afara teritoriului țării, de un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie care nu domiciliază pe teritoriul țării, dacă:

a) fapta este prevăzută ca infracțiune și de legea penală a țării unde a fost săvârșită;

b) făptuitorul se află în țară.

(2) Pentru infracțiunile îndreptate împotriva intereselor statului român sau contra unui cetățean român, infractorul poate fi judecat și în cazul când s-a obținut extrădarea lui.

(3) Dispozițiile alineatelor precedente nu se aplică în cazul când, potrivit legii statului în care infractorul a săvârșit infracțiunea, există vreo cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal ori executarea pedepsei, sau când pedeapsa a fost executată ori este considerată ca executată. Când pedeapsa nu a fost executată sau a fost executată numai în parte, se procedează potrivit dispozițiilor legale privitoare la recunoașterea hotărârilor străine.

Art. 7. Legea penală și convențiile internaționale. Dispozițiile cuprinse în art. 5 și 6 se aplică, dacă nu se dispune altfel printr-o convenție internațională.

Art. 8. Imunitatea de jurisdicție. Legea penală nu se aplică infracțiunilor săvârșite de către reprezentanții diplomați ai statelor străine sau de alte persoane care, în conformitate cu convențiile internaționale, nu sunt supuse jurisdicției penale a statului român.

Notă. 1. A se vedea și: ✓ Convenția cu privire la relațiile diplomatice, încheiată la Viena la 18 aprilie 1961, ratificată de România prin Decretul nr. 566/1968 (B. Of. nr. 89 din 8 iulie 1968); ✓ Convenția cu privire la relațiile consulare, încheiată la Viena la 24 aprilie 1963, ratificată de România prin Decretul nr. 481/1971 (B. Of. nr. 10 din 28 ianuarie 1972).

2. A se vedea și art. 34 din Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României, republicată (M. Of. nr. 765 din 21 octombrie 2002), potrivit căruia, sub rezerva excepțiilor prevăzute de lege, „*navele militare străine și alte nave de stat străine folosite pentru servicii guvernamentale se bucură de imunitate de jurisdicție pe timpul cât se află în porturi, în apele maritime interioare și în marea teritorială ale României*”.

Art. 9. Extrădarea. Extrădarea se acordă sau poate fi solicitată pe bază de convenție internațională, pe bază de reciprocitate și, în lipsa acestora, în temeiul legii.

Notă. 1. A se vedea și art. 19 – „*Extrădarea și expulzarea*” din Constituție.

2. A se vedea și Titlul II – „*Extrădarea*” și Titlul III – „*Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre*” din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată (M. Of. nr. 377 din 31 mai 2011).

Secțiunea II. Aplicarea legii penale în timp

Art. 10. Activitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare.

Art. 11. Neretroactivitatea legii penale. Legea penală nu se aplică faptelor care, la data când au fost săvârșite, nu erau prevăzute ca infracțiuni.

Art. 12. Retroactivitatea legii penale. (1) Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz executarea pedepselor, a măsurilor de siguranță și a măsurilor educative, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte, încetează prin intrarea în vigoare a legii noi.

(2) Legea care prevede măsuri de siguranță sau măsuri educative se aplică și infracțiunilor care nu au fost definitiv judecate până la data intrării în vigoare a legii noi.

Notă. A se vedea *supra*, nota de la art. 2, precum și art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile*”.

Art. 13. Aplicarea legii penale mai favorabile. (1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea cea mai favorabilă.

(2) Când legea anterioară este mai favorabilă, pedepsele complementare care au corespondent în legea penală nouă se aplică în conținutul și limitele prevăzute de aceasta, iar cele care nu mai sunt prevăzute în legea penală nouă nu se mai aplică.

Art. 14. Aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive. (1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

(2) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detențiune pe viață și până la executarea ei a intervenit o lege care prevede pentru aceeași faptă pedeapsa închisorii, pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu maximul închisorii prevăzut pentru acea infracțiune.

(3) Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai amenda, pedeapsa aplicată se înlocuiește cu amenda, fără a se putea depăși maximul special prevăzut în legea nouă. Ținându-se seama de partea executată din pedeapsa închisorii, se poate înlătura în totul sau în parte executarea amenzii.

(4) Pedepsele complementare, măsurile de siguranță, precum și măsurile educative neexecutate și neprevăzute în legea nouă, nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de această lege.

(5) Când o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitive aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alineatelor precedente.

Notă. Potrivit art. 2 din Decretul-lege nr. 6/1990 (M. Of. nr. 4 din 8 ianuarie 1990), „*Toate dispozițiile privind pedeapsa cu moartea din Codul penal, Codul de procedură penală și alte acte normative sunt considerate că se referă la pedeapsa detențiunii pe viață*”.

Art. 15. Aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive. (1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, iar sancțiunea aplicată este mai mică decât maximul special prevăzut de legea nouă, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită, de persoana condamnatului, de conduita acestuia după pronunțarea hotărârii sau în timpul executării pedepsei și de timpul cât a executat din pedeapsă, se poate dispune fie menținerea, fie reducerea pedepsei. Pedeapsa aplicată nu poate fi coborâtă sub limita ce ar rezulta din reducerea acestei pedepse proporțional cu micșorarea maximului special prevăzut pentru infracțiunea săvârșită.

(2) Dispozițiile art. 14 alin. (5) se aplică și în cazul condamnărilor arătate în prezentul articol, executate până la data intrării în vigoare a legii noi, pedeapsa din hotărâre reducându-se cu o treime.

Notă. Cu privire la aplicarea art. 12, art. 14 și art. 15 C. pen., a se vedea art. 458 – „*Intervenirea unei legi penale noi*” din Codul de procedură penală.

Art. 16. Aplicarea legii penale temporare. Legea penală temporară se aplică infracțiunii săvârșite în timpul când era în vigoare, chiar dacă fapta nu a fost urmărită sau judecată în acest interval de timp.

Codul de procedură penală

- adoptat prin Legea nr. 29/1968 (B. Of. nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968);
- republicat în B. Of. nr. 58-59 din 26 aprilie 1973, în temeiul art. III din Legea nr. 7/1973 (B. Of. nr. 49 din 6 aprilie 1973);
- republicat în M. Of. nr. 78 din 30 aprilie 1997, în temeiul art. IV din Legea nr. 141/1996 (M. Of. nr. 289 din 14 noiembrie 1996).

cu modificările și completările aduse prin:

- **O.U.G. nr. 207/2000** privind modificarea și completarea Codului penal și a Codului de procedură penală (M. Of. nr. 594 din 22 noiembrie 2000), aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 456/2001** (M. Of. nr. 410 din 25 iulie 2001). Aplicarea unei părți din modificările aduse prin O.U.G. nr. 207/2000 a fost suspendată, până la aprobarea acesteia prin lege, prin O.U.G. nr. 295/2000 (M. Of. nr. 707 din 30 decembrie 2000), aprobată prin Legea nr. 109/2001 (M. Of. nr. 157 din 29 martie 2001);
- **Legea nr. 296/2001** privind extrădarea (M. Of. nr. 326 din 18 iunie 2001);
- **Legea nr. 704/2001** privind asistența judiciară internațională în materie penală (M. Of. nr. 807 din 17 decembrie 2001) – intrată în vigoare la 30 de zile de la data publicării;
- **Legea nr. 756/2001** asupra transferării persoanelor condamnate în străinătate (M. Of. nr. 2 din 4 ianuarie 2002);
- **Legea nr. 169/2002** privind modificarea și completarea Codului penal, a Codului de procedură penală și a unor legi speciale (M. Of. nr. 261 din 18 aprilie 2002);
- **O.U.G. nr. 58/2002** privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiuni contra demnității și infracțiuni contra autorității, precum și a unor dispoziții din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 351 din 27 mai 2002), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 160/2005** (M. Of. nr. 470 din 2 iunie 2005);
- **Legea nr. 281/2003** privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale (M. Of. nr. 468 din 1 iulie 2003), modificată, în ceea ce privește intrarea în vigoare a anumitor dispoziții, prin O.U.G. nr. 66/2003 (M. Of. nr. 502 din 11 iulie 2003). În ce privește intrarea în vigoare a modificărilor aduse prin Legea nr. 281/2003, a se vedea dispozițiile art. XI din lege, precum și pe cele conținute în art. II din O.U.G. nr. 66/2003, *infra*, la Dispozițiile tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Codului de procedură penală;
- **O.U.G. nr. 66/2003** privind modificarea unor dispoziții din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 502 din 11 iulie 2003), aprobată prin Legea nr. 359/2003 (M. Of. nr. 635 din 5 septembrie 2003);
- **O.U.G. nr. 109/2003** privind modificarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 748 din 26 octombrie 2003), rectificată în M. Of. nr. 756 din 29 octombrie 2003 și aprobată cu modificări prin **Legea nr. 159/2004** (M. Of. nr. 451 din 20 mai 2004). Dispozițiile O.U.G. nr. 109/2003 au devenit aplicabile de la data intrării în vigoare a Legii de revizuire a Constituției României, respectiv de la 29 octombrie 2003;

- **O.U.G. nr. 55/2004** pentru modificarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 592 din 1 iulie 2004), aprobată prin Legea nr. 548/2004 (M. Of. nr. 1164 din 8 decembrie 2004);
- **Legea nr. 302/2004** privind cooperarea judiciară în materie penală (M. Of. nr. 594 din 1 iulie 2004). Legea nr. 302/2004 a intrat în vigoare la 60 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial;
- **O.U.G. nr. 72/2004** pentru completarea art. 209 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 909 din 6 octombrie 2004), aprobată prin Legea nr. 575/2004 (M. Of. nr. 1210 din 16 decembrie 2004);
- **Legea nr. 480/2004** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 1088 din 23 noiembrie 2004);
- **Legea nr. 576/2004** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 1223 din 20 decembrie 2004);
- **O.U.G. nr. 190/2005** pentru realizarea unor măsuri necesare în procesul de integrare europeană (M. Of. nr. 1179 din 28 decembrie 2005), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 332/2006** (M. Of. nr. 629 din 20 iulie 2006);
- **Legea nr. 356/2006** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 677 din 7 august 2006). Legea nr. 356/2006 a intrat în vigoare la 30 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, iar prevederile privind persoana juridică au intrat în vigoare la data intrării în vigoare a normelor corespunzătoare din Codul penal;
- **O.U.G. nr. 60/2006** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 764 din 7 septembrie 2006);
- **Legea nr. 79/2007** pentru modificarea art. 28¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 225 din 2 aprilie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1058/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 209 alin. (4¹) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 810 din 28 noiembrie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1086/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 172 alin. (1) teza I și art. 173 alin. (1) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 866 din 18 decembrie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 190/2008** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 362 alin. (1) lit. a) teza a doua din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 213 din 20 martie 2008)
- **O.U.G. nr. 31/2008** privind modificarea art. 482 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 224 din 24 martie 2008).
- **Legea nr. 57/2008** pentru modificarea alin. (1) al art. 172 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 228 din 25 martie 2008);
- **Lege nr. 8/2009** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2008 privind modificarea art. 482 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 105 din 20 februarie 2009);
- **Legea nr. 195/2009** privind modificarea art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 365 din 1 iunie 2009);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 783/2009** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 185 din Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 404 din 15 iunie 2009);

- **Decizia Curții Constituționale nr. 694/2010** asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 pct. 184 din Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, referitoare la modificarea dispozițiilor art. 385⁹ alin. (1) pct. 12 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 392 din 14 iunie 2010);
- **Legea nr. 177/2010** pentru modificarea și completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României (M. Of. nr. 672 din 4 octombrie 2010);
- **Legea nr. 202/2010** privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1470/2011** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 320¹ din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1483/2011** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 320¹ alin. (1) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011);
- **O.U.G. nr. 121/2011** pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 931 din 29 decembrie 2011), aprobată prin Legea nr. 127/2013 (M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013);
- **Legea nr. 28/2012** pentru modificarea și completarea unor acte normative în vederea îmbunătățirii activității de valorificare a bunurilor sechestrate sau, după caz, intrate, potrivit legii, în proprietatea privată a statului (M. Of. nr. 189 din 22 martie 2012);
- **Legea nr. 2/2013** privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. 89 din 12 februarie 2013).

Cuprins

	Art.
PARTEA GENERALĂ	1-199
Titlul I. Regulile de bază și acțiunile în procesul penal	1-24
Capitolul I. Scopul și regulile de bază ale procesului penal	1-8
Capitolul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	9-24
Secțiunea I. Acțiunea penală	9-13
Secțiunea II. Acțiunea civilă	14-22
Secțiunea III. Părțile în procesul penal	23-24
Titlul II. Competența	25-61¹
Capitolul I. Felurile competenței	25-45
Secțiunea I. Competența după materie și după calitatea persoanei	25-29
Secțiunea II. Competența teritorială	30-31
Secțiunea III. Competența în caz de indivizibilitate și conexitate	32-38
Secțiunea IV. Dispoziții comune	39-45
Capitolul II. Incompatibilitatea și strămutarea	46-61 ¹
Secțiunea I. Incompatibilitatea	46-54
Secțiunea II. Strămutarea judecării cauzei penale	55-61 ¹
Titlul III. Probele și mijloacele de probă	62-135
Capitolul I. Dispoziții generale	62-68 ¹

Capitolul II. Mijloacele de probă _____	69-135
<i>Secțiunea I. Declarațiile învinutului sau ale inculpatului</i> _____	69-74
<i>Secțiunea II. Declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente</i> _____	75-77 ¹
<i>Secțiunea III. Declarațiile martorilor</i> _____	78-86 ⁵
<i>Secțiunea IV. Confruntarea</i> _____	87-88
<i>Secțiunea V. Înscrisurile</i> _____	89-91
<i>Secțiunea V'. Interceptările și înregistrările audio sau video</i> _____	91 ¹ -91 ⁶
<i>Secțiunea VI. Martorii asistenți</i> _____	92-93
<i>Secțiunea VII. Mijloacele materiale de probă</i> _____	94-95
<i>Secțiunea VIII. Ridicarea de obiecte și înscrisuri. Efectuarea perchezițiilor</i> _____	96-111
<i>Secțiunea IX. Constatarea tehnico-științifică și constatarea medico-legală</i> _____	112-115
<i>Secțiunea X. Expertizele</i> _____	116-127 ¹
<i>Secțiunea XI. Folosirea interpreților</i> _____	128
<i>Secțiunea XII. Cercetarea la fața locului și reconstituirea</i> _____	129-131
<i>Secțiunea XIII. Comisia rogatorie și delegarea</i> _____	132-135
Titlul IV. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale _____	136-170
Capitolul I. Măsurile preventive _____	136-160 ¹⁰
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i> _____	136-142
<i>Secțiunea II. Reținerea</i> _____	143-144
<i>Secțiunea III. Obligarea de a nu părăsi localitatea</i> _____	145
<i>Secțiunea III'. Obligarea de a nu părăsi țara</i> _____	145 ¹
<i>Secțiunea IV. Arestarea preventivă</i> _____	146-160 ⁴
§1. Arestarea învinutului _____	146-147
§2. Arestarea inculpatului _____	148-160 ^d
<i>Secțiunea IV'. Dispoziții speciale pentru minori</i> _____	160 ^e -160 ^h
<i>Secțiunea V. Liberarea provizorie sub control judiciar și liberarea provizorie pe cauțiune</i> _____	160 ¹ -160 ¹⁰
§1. Liberarea provizorie sub control judiciar _____	160 ² -160 ³
§2. Liberarea provizorie pe cauțiune _____	160 ⁴ -160 ⁵
§3. Dispoziții comune _____	160 ⁶ -160 ¹⁰
Capitolul II. Alte măsuri procesuale _____	161-170
<i>Secțiunea I. Luarea măsurilor de ocrotire și de siguranță</i> _____	161-162
<i>Secțiunea II. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii</i> _____	163-170
Titlul V. Acte procesuale și procedurale comune _____	171-199
Capitolul I. Asistența juridică și reprezentarea _____	171-174
Capitolul II. Citarea. Comunicarea actelor procedurale. Mandatul de aducere _____	175-184 ¹
Capitolul III. Termenele _____	185-188
Capitolul IV. Cheltuielile judiciare _____	189-193
Capitolul V. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite _____	194-196
Capitolul VI. Nulitățile _____	197
Capitolul VII. Amenda judiciară _____	198-199

PARTEA SPECIALĂ	200-522¹
Titlul I. Urmărirea penală	200-286
Capitolul I. Dispoziții generale	200-205
Capitolul II. Competența organelor de urmărire penală	206-215
Capitolul III. Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală	216-220
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale	221-260
<i>Secțiunea I. Sesizarea organelor de urmărire penală</i>	221-227
<i>Secțiunea II. Desfășurarea urmăririi penale</i>	228-238
<i>Secțiunea III. Suspendarea urmăririi penale</i>	239-241
<i>Secțiunea IV. Încetarea urmăririi penale</i>	242-248
<i>Secțiunea V. Scoaterea de sub urmărire penală</i>	249-249 ¹
<i>Secțiunea VI. Procedura prezentării materialului de urmărire penală</i>	250-254
<i>Secțiunea VII. Terminarea urmăririi penale</i>	255-260
§ 1. Urmărirea fără punerea în mișcare a acțiunii penale	255-257
§ 2. Urmărirea cu acțiunea penală pusă în mișcare	258-260
Capitolul V. Trimiterea în judecată	261-269
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	270-274
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	275-278 ¹
Capitolul VIII. Procedura plângerii prealabile	279-286
Titlul II. Judecata	287-414⁵
Capitolul I. Dispoziții generale	287-312
Capitolul II. Judecata în primă instanță	313-360
<i>Secțiunea I. Desfășurarea judecării cauzelor</i>	313-342
<i>Secțiunea II. Deliberarea și hotărârea instanței</i>	343-360
Capitolul III. Căile de atac ordinare	361-385 ¹⁹
<i>Secțiunea I. Apelul</i>	361-385
<i>Secțiunea II. Recursul</i>	385 ¹ -385 ¹⁹
Capitolul IV. Căile extraordinare de atac	386-414 ⁵
<i>Secțiunea I. Contestația în anulare</i>	386-392
<i>Secțiunea II. Revizuirea</i>	393-408 ²
<i>Secțiunea III. Recursul în interesul legii</i>	409-414 ⁵
Titlul III. Executarea hotărârilor penale	415-464
Capitolul I. Dispoziții generale	415-419
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor	420-446
<i>Secțiunea I. Punerea în executare a pedepselor principale</i>	420-425
<i>Secțiunea II. Punerea în executare a pedepselor complementare</i>	426-428
<i>Secțiunea III. Punerea în executare a măsurilor de siguranță</i>	429-439 ¹
<i>Secțiunea IV. Punerea în executare a dispozițiilor privind înlocuirea răspunderii penale</i>	440-441
<i>Secțiunea IV¹. Punerea în executare a dispozițiilor prin care s-au aplicat sancțiunile prevăzute în art. 18¹ din Codul penal</i>	441 ¹
<i>Secțiunea V. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat</i>	442-443
<i>Secțiunea VI. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre</i>	444-446
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea	447-459
<i>Secțiunea I. Schimbări în executarea unor hotărâri</i>	447-452

<i>Secțiunea II. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i>	453-454
<i>Secțiunea III. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i>	455-457
<i>Secțiunea IV. Înlăturarea sau modificarea pedepsei</i>	458-459
Capitolul IV. Dispoziții comune	460-464
Titlul IV. Proceduri speciale	465-522¹
Capitolul I. Urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante	465-479
Capitolul I ¹ . Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	479 ¹ -479 ¹⁵
Capitolul II. Procedura în cauzele cu infractori minori	480-493
Capitolul II ¹ . Procedura dării în urmărire	493 ¹ -493 ⁷
Capitolul III. Procedura reabilitării judecătorești	494-503
Capitolul IV. Repararea pagubei materiale sau a daunei morale în cazul condamnării pe nedrept sau al privării ori restrângerii de libertate în mod nelegal	504-507
Capitolul V. Procedura în caz de dispariție a înscrisurilor judiciare	508-512
Capitolul VI. Asistența judiciară internațională	513-522 ¹
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i>	513
<i>Secțiunea II. Comisia rogatorie (abrogată)</i>	514-518
<i>Secțiunea III. Recunoașterea hotărârilor penale sau a altor acte judiciare străine</i>	519-522
<i>Secțiunea IV. Rejudecarea în caz de extrădare sau predare în baza unui mandat european de arestare</i>	522 ¹
Dispoziții finale	523-524

Dispoziții tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Codului de procedură penală

1. Legea nr. 141/1996 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală
2. Legea nr. 281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale
3. O.U.G. nr. 66/2003 privind modificarea unor dispoziții din Codul de procedură penală
4. O.U.G. nr. 109/2003 privind modificarea Codului de procedură penală
5. Legea nr. 576/2004 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală
6. Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi
7. O.U.G. nr. 60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi
8. Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor
9. O.U.G. nr. 121/2011 pentru modificarea și completarea unor acte normative
10. Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Regulile de bază și acțiunile în procesul penal

Capitolul I. Scopul și regulile de bază ale procesului penal

Art. 1. Scopul procesului penal. (1) Procesul penal are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală.

(2) Procesul penal trebuie să contribuie la apărarea ordinii de drept, la apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, la prevenirea infracțiunilor, precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor.

Art. 2. Legalitatea și oficialitatea procesului penal. (1) Procesul penal se desfășoară atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecării, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

(2) Actele necesare desfășurării procesului penal se îndeplinesc din oficiu, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

Notă. A se vedea și art. 124 – „Înfăptuirea justiției” și art. 126 – „Instanțele judecătorești” din Constituție.

Art. 3. Aflarea adevărului. În desfășurarea procesului penal trebuie să se asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului.

Art. 4. Rolul activ. Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să aibă rol activ în desfășurarea procesului penal.

Notă. A se vedea și *infra*, art. 202 – „Rolul activ al organului de urmărire penală” și art. 287 – „Îndatoririle instanței de judecată” din Codul de procedură penală.

Art. 5. Garantarea libertății persoanei. (1) În tot cursul procesului penal este garantată libertatea persoanei.

(2)^[1] Nicio persoană nu poate fi reținută, arestată sau privată de libertate în alt mod și nici nu poate fi supusă vreunei forme de restrângere a libertății decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

---

^[1] Alin. (2)-(4) ale art. 5 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 1 din Legea nr. 281/2003.

(3) Dacă cel împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive sau s-a dispus internarea medicală ori o măsură de restrângere a libertății consideră că aceasta este ilegală, are dreptul, în tot cursul procesului penal, să se adreseze instanței competente, potrivit legii.

(4) Orice persoană care a fost, în cursul procesului penal, privată de libertate sau căreia i s-a restrâns libertatea, ilegal sau pe nedrept, are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

(5) În tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

Notă. A se vedea și: √ art. 23 – „*Libertatea individuală*” din Constituție; √ art. 5 par. 1 – „*Dreptul la libertate și la siguranță*” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 6 – „*Dreptul la libertate și la siguranță*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Art. 5¹. Respectarea demnității umane. Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea acesteia la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită prin lege.

Notă. 1. A se vedea și: √ art. 22 alin. (2) – „*Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică*” din Constituție; √ art. 3 – „*Interzicerea torturii*” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 1 – „*Demnitatea umană*” și art. 4 – „*Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

2. A se vedea și art. 266 – „*Arestarea nelegală și cercetarea abuzivă*”, art. 267 – „*Supunerea la rele tratamente*” și art. 267¹ – „*Tortura*” din Codul penal.

Art. 5².^[1] Prezumția de nevinovăție. Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

Notă. A se vedea și: √ art. 23 alin. (11) din Constituție; √ art. 6 par. 2 – „*Dreptul la un proces echitabil*” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 48 alin. (1) – „*Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Art. 6. Garantarea dreptului de apărare. (1) Dreptul de apărare este garantat învinuitului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

(2) În cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

[1] Art. 5² a fost introdus prin art. I pct. 2 din Legea nr. 281/2003.

(3)^[1] Organele judiciare au obligația să-l încunoștințeze, de îndată și mai înainte de a-l audia, pe învinuit sau pe inculpat despre fapta pentru care este cercetat, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea pregătirii și exercitării apărării.

(4) Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal.

(5) Organele judiciare au obligația să încunoștințeze pe învinuit sau inculpat, înainte de a i se lua prima declarație, despre dreptul de a fi asistat de un apărător, consemnându-se aceasta în procesul-verbal de ascultare. În condițiile și în cazurile prevăzute de lege, organele judiciare sunt obligate să ia măsuri pentru asigurarea asistenței juridice a învinuitului sau inculpatului, dacă acesta nu are apărător ales.

Notă. A se vedea și: √ art. 24 – „Dreptul la apărare” din Constituție; √ art. 6 parag. 3 lit. b)-c) – „Dreptul la un proces echitabil” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 48 alin. (2) – „Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. XXVII/2007 (M. Of. nr. 772 din 14 noiembrie 2007), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că:

„Asistența juridică acordată în procesul penal unui inculpat sau învinuit de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995, modificată și completată prin Legea nr. 255/2004, echivalează cu lipsa de apărare a acestuia”.

Art. 7.^[2] Limba în care se desfășoară procesul penal. (1) În procesul penal procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

Notă. A se vedea și art. 128 alin. (1)-(3) – „Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție” din Constituție.

Art. 8.^[3] Folosirea limbii oficiale prin interpret. Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret.

^[1] Alin. (3) al art. 6 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 3 din Legea nr. 281/2003.

^[2] Art. 7 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 4 din Legea nr. 281/2003.

^[3] Art. 8 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 5 din Legea nr. 281/2003.

Notă. A se vedea și: √ art. 128 alin. (4) – „Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție” din Constituție; √ art. 6 paragraf. 3 lit. e) – „Dreptul la un proces echitabil” din Convenția europeană a drepturilor omului.

Capitolul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Secțiunea I. Acțiunea penală

Art. 9. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal.

Art. 10. Cazurile în care punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale este împiedicată. (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

a) fapta nu există;

b) fapta nu este prevăzută de legea penală;

b') fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni;

c) fapta nu a fost săvârșită de învinuit sau de inculpat;

d) faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii;

e) există vreuna din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei;

f) lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;

g)^[1] a intervenit amnistia, prescripția ori decesul făptuitorului sau, după caz, radierea persoanei juridice atunci când are calitatea de făptuitor;

h)^[2] a fost retrasă plângerea prealabilă ori părțile s-au împăcat ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plângerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală;

i) s-a dispus înlocuirea răspunderii penale;

i')^[3] există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;

j) există autoritate de lucru judecat. Împiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o altă încadrare juridică.

^[1] Lit. g) de la alin. (1) al art. 10 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 1 din Legea nr. 356/2006.

^[2] Lit. h) de la alin. (1) al art. 10 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. XVIII pct. 1 din Legea nr. 202/2010.

^[3] Lit. i') de la alin. (1) al art. 10 a fost introdusă prin art. I pct. 6 din Legea nr. 281/2003.